

MALİYE NAZIRI CAVID BEY'İN ANILARINDA ADANA VE ÇUKUROVA ÇİFTLİKLERİ

Hasan BABACAN*

Özet

Adana ve yöresi XIX. yüzyıl başlarından itibaren önemli bir tarım ticaret ve sanayi merkezi olmaya başlamıştır. Batılı devletler ve yabancı sermayeli şirketler Çukurova bölgesindeki tarım arazileri ve devlete ait çiftliklerin işletilmesi ile ilgilenmeye başlamışlardır.

İkinci Meşrutiyet'in ilanından sonra İttihatçıların Maliye Nazırı olan Cavid Bey, günlüklerinde Yabancı ülke ve şirket yetkilileriyle bölgedeki arazilerin ve çiftliklerin işletme haklarının devri konusunda yapılan müzakerelerden uzun uzadıya bahsetmektedir.

Çalışmamızda, Cavid Bey'in günlükleri esas alınarak Adana ve Çukurova Çiftliklerinin durumu hakkında bilgiler verilmeye çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: *Cavid Bey, Adana, Çukurova Çiftlikleri, tarım,*

Abstract

Adana and its territory became an important agriculture and trade centre from the beginning of the 19th century. Western countries and foreign companies began to be interested in the agricultural lands, and also the farms which belonged to the state, with in the Çukurova Region. After the Declaration Of 2nd Constitutional Monarchy, the Unionist Finance Minister, Cavid Bey, told about the negotiations with the foreign countries and the foreign companies about the transfer of operating rights of the lands and the farms in the region.

* Prof. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi,
drhasanbabacan@gmail.com